

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

4. lipnja 2015.*

„Prethodni postupak – Članak 267. UFEU-a – Incidentalni postupak kontrole ustavnosti – Ispitivanje sukladnosti nacionalnog zakona kako s pravom Europske unije tako i s Ustavom dotične države članice – Pravo nacionalnog suda da Sudu uputi zahtjev za prethodnu odluku – Nacionalni propis koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva – Direktiva 2003/96/EZ i Direktiva 2008/118/EZ – Članak 107. UFEU-a – Članci 93., 191. i 192. AE-a“

U predmetu C-5/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Finanzgericht Hamburg (Njemačka), odlukom od 19. studenoga 2013., koju je Sud zaprimio 7. siječnja 2014., u postupku

Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH

protiv

Hauptzollamt Osnabrück,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: M. Ilešič (izvjestitelj), predsjednik vijeća, A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas i C. G. Fernlund, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 4. studenoga 2014.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH, J. Lüdicke i G. Roderburg, *Rechtsanwälte*,
- za Hauptzollamt Osnabrück, C. Schürle i I. Schmidtke, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, T. Henze i K. Petersen, u svojstvu agenata,
- za finsku vladu, S. Hartikainen i J. Heliskoski, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, R. Lyal i R. Sauer, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 3. veljače 2015.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 267. UFEU-a, članka 14. stavka 1. točke (a) Direktive Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, str. 51.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 2., str. 75.), članka 1. stavaka 1. i 2. Direktive Vijeća 2008/118/EZ od 16. prosinca 2008. o općim aranžmanima za trošarine i o stavljanju izvan snage Direktive 92/12/EEZ (SL 2009., L 9, str. 12.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 2., str. 174.), članka 107. UFEU-a, članka 93. stavka 1. AE-a, članka 191. AE-a u vezi s člankom 3. stavkom 1. Protokola (br. 7) o povlasticama i imunitetima Europske unije, priloženim ugovorima o EU-u, FEU-u i EZAE-u (u daljnjem tekstu: Protokol), kao i članka 192. stavka 2. AE-a u vezi s člankom 1. stavkom 2. AE-a i člankom 2. točkom (d) AE-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH (u daljnjem tekstu: KLE), operatora nuklearne elektrane Emsland u Lingenu (Njemačka), i Hauptzollamta Osnabrück (u daljnjem tekstu: Hauptzollamt) povodom poreza na nuklearno gorivo koji duguje KLE temeljem Zakona o porezu na nuklearno gorivo (Kernbrennstoffsteuergesetz) od 8. prosinca 2010. (BGBl. 2010 I, str. 1804., u daljnjem tekstu: KernbrStG), zbog toga što je navedeno društvo tijekom lipnja 2011. koristilo gorivne elemente u nuklearnom reaktoru navedene elektrane.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2003/96

- 3 Uvodne izjave 2., 3., 6. i 7. Direktive 2003/96 glase:
  - „(2) Nedostatak propisa Zajednice kojima se utvrđuju najniže stope oporezivanja električne energije i energenata, osim mineralnih ulja, mogao bi negativno djelovati na pravilno funkcioniranje unutarnjega tržišta.
  - (3) Pravilno funkcioniranje unutarnjega tržišta i ostvarivanje ciljeva ostalih politika Zajednice zahtijeva da se na razini Zajednice utvrde najniže razine oporezivanja većine energenata, uključujući električnu energiju, prirodni plin i ugljen.
- [...]
- (6) U skladu s člankom 6. Ugovora [o EZ-u], u definiciju i provedbu ostalih politika Zajednice moraju se uključiti kriteriji zaštite okoliša.
- (7) Kao potpisnik Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, Zajednica je ratificirala Protokol iz Kyota. Oporezivanje energenata i, prema potrebi, električne energije jedan je od instrumenata na raspolaganju za postizanje ciljeva Protokola iz Kyota.“

4 Članak 1. navedene direktive određuje:

„Države članice uvode poreze na energente i električnu energiju u skladu s ovom Direktivom.“

5 Članak 2. navedene direktive određuje:

„1. Za potrebe ove Direktive, pojam ‚energenti‘ primjenjuje se na proizvode koji su:

- a) obuhvaćeni oznakama KN 1507 do 1518 ako su namijenjeni za korištenje kao gorivo za ogrjev ili pogonsko gorivo;
- b) obuhvaćeni oznakama KN 2701, 2702 i 2704 do 2715;
- c) obuhvaćeni oznakama KN 2901 i 2902;
- d) obuhvaćeni oznakom KN 2905 11 00, koji nisu sintetičkog porijekla, ako su namijenjeni za korištenje kao gorivo za ogrjev ili pogonsko gorivo;
- e) obuhvaćeni oznakom KN 3403;
- f) obuhvaćeni oznakom KN 3811;
- g) obuhvaćeni oznakom KN 3817;
- h) obuhvaćeni oznakom KN 3824 90 99 ako su namijenjeni za korištenje kao gorivo za ogrjev ili pogonsko gorivo.

2. Ova se Direktiva primjenjuje i na električnu energiju obuhvaćenu oznakom KN 2716.

3. Kad su namijenjeni za uporabu, ponuđeni na prodaju ili se koriste kao pogonsko gorivo ili gorivo za ogrjev, energenti, osim onih za koje je razina poreza određena u ovoj Direktivi, oporezivat će se prema načinu korištenja, po istoj stopi poreza kao gorivo za ogrjev ili pogonsko gorivo.

Osim proizvoda podložnih naplati poreza koji su navedeni u stavku 1., svi će se proizvodi namijenjeni za uporabu, ponuđeni na prodaju, koji se koriste kao pogonsko gorivo ili kao aditiv ili punilo u pogonskim gorivima, oporezivati po stopi za ekvivalentno pogonsko gorivo.

Osim proizvoda podložnih naplati poreza koji su navedeni u stavku 1., svi će se ostali ugljikovodici, osim treseta, koji su namijenjeni za uporabu, ponuđeni na prodaju ili se koriste za grijanje, oporezivati po stopi za istovrijedni energent.

4. Ova se Direktiva ne primjenjuje na:

[...]

b) sljedeće uporabe energenata ili električne energije:

- energenti koji se koriste za druge potrebe, osim kao pogonska goriva ili gorivo za ogrjev,
- dvojno korištenje energenata.

[...]

5. Upućivanja na oznake kombinirane nomenklature u ovoj Direktivi odnose se na oznake iz Uredbe Komisije (EZ) br. 2031/2001 od 6. kolovoza 2001. o izmjeni Priloga I. Uredbi Vijeća (EEZ) br. 2658/87 o tarifnoj i statističkoj nomenklaturi i o Zajedničkoj carinskoj tarifi [(SL L 279, str. 1., u daljnjem tekstu: Kombinirana nomenklatura)].

Odluka o ažuriranju oznaka kombinirane nomenklature za proizvode navedene u ovoj Direktivi donosi se jednom godišnje, u skladu s postupkom predviđenim u članku 27. Takva odluka ne smije dovesti do bilo kakvih promjena najnižih poreznih stopa koje se primjenjuju u ovoj Direktivi ili dodavanja ili izbacivanja bilo kojeg energenta ili električne energije.“

6 Članak 4. Direktive 2003/96 određuje:

„1. Razine oporezivanja koje države članice primjenjuju na energetske proizvode i električnu energiju, a koje su navedene u članku 2., ne smiju biti ispod najniže razine oporezivanja propisane ovom Direktivom.

2. Za potrebe ove Direktive, ‚razina oporezivanja‘ znači ukupno opterećenje u vezi sa svim neizravnim porezima (osim [poreza na dodanu vrijednost, u daljnjem tekstu: PDV]) koji se izračunavaju izravno ili neizravno po količini energenta ili električne energije u trenutku puštanja u slobodnu potrošnju.“

7 Sukladno članku 14. stavku 1. navedene direktive:

„Osim općih odredaba predviđenih u Direktivi 92/12/EEZ [Vijeća od 25. veljače 1992. o općim aranžmanima za proizvode koji podliježu trošarinama te o posjedovanju, kretanju i praćenju takvih proizvoda (SL L 76, str. 1.)] o uporabama oporezivih proizvoda kad se ti proizvodi oslobađaju od poreza te ne dovodeći u pitanje ostale odredbe Zajednice, države članice oslobađaju od poreza pod uvjetima koje same predvide kako bi osigurale pravilnu i dosljednu primjenu tih oslobođenja i spriječile svaku utaju, izbjegavanje i zlouporabu, sljedeće:

a) energente i električnu energiju, koji se koriste za proizvodnju električne energije te električnu energiju koja se koristi za održavanje sposobnosti proizvodnje električne energije. Međutim, države članice mogu zbog politike zaštite okoliša te proizvode oporezivati a da se ne pridržavaju najnižih razina poreza predviđenih u ovoj Direktivi. U tom slučaju oporezivanje tih proizvoda neće se uzimati u obzir za potrebe zadovoljavanja najnižih razina oporezivanja električne energije koje su predviđene u članku 10.;

[...]“

Direktiva 2008/118

8 Uvodna izjava 9. Direktive 2008/118 glasi:

„Budući da je trošarina porez na potrošnju određene robe, ne bi smjela postojati obveza obračuna na trošarinsku robu koja je pod određenim okolnostima bila uništena ili nepovratno izgubljena.“

9 Članak 1. navedene direktive određuje:

„1. Ovom se Direktivom utvrđuju opća pravila u odnosu na trošarine, koje se ubiru neposredno ili posredno na potrošnju sljedećih roba (dalje u tekstu ‚trošarinska roba‘):

a) energenti i električna energija, obuhvaćeni Direktivom [2003/96];

[...]

2. Države članice mogu ubirati druge neizravne poreze na trošarinsku robu za posebne namjene, ako su ti porezi sukladni poreznim pravilima Zajednice koja se primjenjuju na trošarinu ili [PDV], vezano uz utvrđivanje porezne osnovice, izračunavanje poreza, nastanak obveze obračuna i nadzor poreza koji su u pitanju, ali ne uključuju odredbe o oslobođenjima.

3. Države članice mogu ubirati porez na:

- a) proizvode koji nisu trošarinska roba;
- b) pružanje usluga, uključujući i one koje se odnose na trošarinsku robu, a koje nije moguće označiti kao porez na promet.

Međutim, ubiranje tih poreza pri trgovanju između država članica ne bi smjelo uzrokovati formalnosti povezane s prijelazom granice.“

10 Sukladno članku 47. Direktive 2008/118:

„1. Direktiva [92/12] stavlja se izvan snage počevši od 1. travnja 2010.

[...]

2. Upućivanje na Direktivu stavljenju izvan snage smatra se upućivanjem na ovu Direktivu.“

Njemačko pravo

11 Članak 100. stavak 1. prva rečenica Temelnog zakona Savezne Republike Njemačke (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) određuje:

„Ako neki sud smatra da je određeni zakon o čijoj valjanosti ovisi njegova odluka protuustavan, dužan je prekinuti postupak i uputiti pitanje [...] Bundesverfassungsgerichthu [(Saveznom ustavnom sudu)] [...]“.

12 Članak 1. KernbrStG-a, nalovljen „Predmet oporezivanja, fiskalno područje“, predviđa:

„(1) Nuklearno gorivo koje se koristi za industrijsku proizvodnju električne energije podliježe na fiskalnom području porezu na nuklearno gorivo. Porez na nuklearno gorivo porez je na potrošnju, u smislu Poreznog zakonika.

(2) Fiskalno područje je područje Savezne Republike Njemačke [...]“

13 Članak 2. KernbrStG-a, naslovljen „Definicija pojmova upotrijebljenih u zakonu“, određuje:

„U smislu ovog zakona, sljedeći pojmovi imaju sljedeća značenja:

1. nuklearno gorivo:

- a) plutonij 239 i plutonij 241,
- b) uranij 233 i uranij 235,

uključujući i u obliku spojeva, legura, keramičkih proizvoda i mješavina;

2. gorivni elementi: skup koji se sastoji od gorivnih šipki, u obliku kojih se nuklearno gorivo unosi u nuklearni reaktor;
3. gorivna šipka: geometrijski oblik u kojem se nuklearno gorivo, omotano u ovojnici, unosi u nuklearni reaktor;
4. lančana reakcija: postupak u kojem neutroni, fisijom elemenata nuklearnoga goriva, oslobađaju druge neutrone, koji pak izazivaju fisiju ostalih elemenata nuklearnoga goriva;
5. nuklearni reaktor: geometrijski raspored gorivnih elemenata ili gorivnih šipki kao i drugih tehničkih sastavnica, na način da omogućuje nastanak kontrolirane samoodržavajuće lančane reakcije;
6. operator: nositelj odobrenja za iskorištavanje pogona za industrijsku proizvodnju električne energije fisijom nuklearnoga goriva.“

14 Članak 3. navedenog zakona, naslovljen „Porezna stopa“, utvrđuje porez za 1 gram plutonija 239, plutonija 241, uranija 233 ili uranija 235 u iznosu od 145 eura.

15 Članak 5. navedenog zakona, naslovljen „Nastanak porezne obveze, porezni obveznik“, određuje:

„(1) Porezna obveza nastaje kada se gorivni element ili gorivne šipke prvi put koriste u nuklearnom reaktoru i kada dođe do samoodržavajuće lančane reakcije. [...]

(2) Porezni obveznik je operator.“

16 Članak 6. navedenog zakona, naslovljen „Porezna prijava, dospelost poreza“, u stavku 1. određuje da porezni obveznik mora podnijeti prijavu u kojoj sam izračunava iznos dugovanog poreza.

Glavni postupak i prethodna pitanja

17 KLE je tijekom lipnja 2011. koristila gorivne elemente u reaktoru nuklearne elektrane Emsland kako bi izazvao samoodržavajuću lančanu reakciju.

18 KLE je Hauptzollamtu dostavio prijavu poreza na nuklearno gorivo, datiranu 13. srpnja 2011., u kojoj je – sukladno odredbama KernbrStG-a koje su bile na snazi od 1. siječnja 2011. – izračunao dug po osnovi tog poreza u iznosu od 154.117.745 eura.

19 KLE je potom podnio prigovor protiv te prijave. Njegov je zahtjev odbijen odlukom od 16. studenoga 2011. Potom je KLE 30. studenoga 2011. protiv navedene odluke podnio tužbu Finanzgerichtu Hamburg (financijski sud u Hamburgu). Hauptzollamt je svojim poreznim rješenjem od 28. kolovoza 2013. izmijenio iznos dugovanog poreza, utvrđujući ga u visini od 154.117.455 eura. Predmet glavnog postupka jest to porezno rješenje.

20 Iz obavijesti koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da se stranke glavnog postupka razilaze osobito u pogledu pitanja je li KernbrStG sukladan pravu Unije.

21 KLE, kao prvo, smatra da direktive 2008/118 i 2003/96 ovlašćuju na oporezivanje električne energije kao konačnog proizvoda, ali ne i na istodobnu naplatu trošarine na izvore energije potrošene radi proizvodnje električne energije. Kao drugo, KLE smatra da se članak 107. UFEU-a protiv KernbrStG-u zato što navedeni zakon utječe na tržišno natjecanje između različitih proizvođača električne energije, dovodeći do oporezivanja proizvodnje električne energije u nuklearnim elektranama, iako ni drugi načini proizvodnje električne energije koji ne proizvode emisije CO₂ ni oni

koji takve emisije proizvode ne podliježu oporezivanju. Kao treće, KernbrStG nije – time što potiče proizvođače električne energije da se okrenu načinima proizvodnje električne energije koji u manjoj mjeri pridonose smanjenju emisija CO₂ – sukladan s člankom 191. UFEU-a i povezanim člancima, u vezi s člankom 4. stavkom 3. UEU-a. Naposljetku, prema mišljenju KLE-a, KernbrStG je suprotan logici članka 93. AE-a i cilju razvoja proizvodnje električne energije iz nuklearne energije koja ne dovodi do emisija CO₂, navedenom u člancima 191. i 192. AE-a i u Protokolu.

- 22 Hauptzollamt smatra da se Direktiva 2008/118 odnosi samo na promet proizvoda koji podliježu plaćanju trošarina između država članica i da Direktiva 2003/96 ne sadrži pravila primjenjiva na nuklearno gorivo. Smatra da KernbrStG ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. UFEU-a i da u svakom slučaju navedena odredba UFEU-a ne može dodijeliti KLE-u pravo na poništenje njegove prijave od 13. srpnja 2011. koja se odnosi na porez na nuklearno gorivo. Nadalje, članak 194. stavak 2. podstavak 2. UFEU-a omogućuje državama članicama da slobodno odlučuju o načelu pribjegavanja nuklearnoj energiji te da njezino korištenje oporezuju. Prema mišljenju Hauptzollamta, ni odredbe UEZAE-a se ne protive KernbrStG-u s obzirom na to da potonji ne određuje Europsku zajednicu za atomsku energiju (u daljnjem tekstu: EZAE) kao obveznicu poreza na nuklearno gorivo niti tim porezom ugrožava njezino pravo vlasništva. Hauptzollamt smatra da te odredbe ne utječu ni na nadležnost država članica da utvrđuju načine svoje opskrbe energijom ni na njihovu nadležnost za uvođenje poreza u vezi s iskorištavanjem nuklearnih elektrana.
- 23 Usto, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da se Finanzgericht Hamburg, u usporednom postupku, obratio Bundesverfassungsgerichtu u vezi s pitanjem sukladnosti KernbrStG-a s Temeljnim zakonom Savezne Republike Njemačke.
- 24 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev dvoji o mogućnosti podnošenja Sudu prethodnih pitanja za vrijeme trajanja postupka pokrenutoga pred Bundesverfassungsgerichtom.
- 25 Kao prvo, on ističe da bi, ako Bundesverfassungsgericht – koji je jedini nadležan za nadzor ustavnosti saveznih zakona i, u slučaju potrebe, njihovo ukidanje – utvrdi nevaljanost KernbrStG-a te njegovu neprimjenjivost *ex tunc*, porezna prijava KLE-a od 13. srpnja 2011. u vezi s porezom na nuklearno gorivo morala biti odmah poništena zbog toga te tumačenje prava Unije više ne bi imalo odlučujuću važnost za rješavanje glavnog postupka. Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da mu pokretanje postupka pred Bundesverfassungsgerichtom ne omogućuje da pođe od pretpostavke da neće morati primijeniti navedeni zakon te da se posljedično pitanje njegove sukladnosti s pravom Unije neće postaviti, a s obzirom na to da taj zakon ostaje valjan dok se ne odluči drukčije. Osim toga, Bundesverfassungsgericht bi njegovu nevaljanost i neprimjenjivost mogao utvrditi i samo za ubuduće.
- 26 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ističe da članak 100. stavak 1. prvu rečenicu Temelnog zakona Savezne Republike Njemačke tumači na način da ta odredba zabranjuje sudovima meritorno odlučivanje dok god Bundesverfassungsgericht nije donio svoju odluku, ali ne zabranjuje upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu.
- 27 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev naglašava da bi – ako se tumačenje prava Unije putem zahtjeva za prethodnu odluku ne bi moglo zahtijevati prije donošenja odluke Bundesverfassungsgerichta kojom se utvrđuje ustavnost KernbrStG-a – ukupno trajanje postupka moglo iznositi više godina. Međutim, u tom smislu trebalo bi osobito voditi računa o obvezi poštovanja razumnog roka za suđenje.
- 28 U tim je okolnostima Finanzgericht Hamburg odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Ovlašćuje li članak 267. stavak 2. u vezi sa stavkom 1. točkom (b) UFEU-a sud države članice da uputi Sudu Europske unije prethodna pitanja koja mu se javljaju o tumačenju prava Unije u vezi sa sukladnošću nacionalnog zakona i u slučaju kada sud ne sumnja samo u sukladnost zakona

pravu Unije već je također uvjeren da je nacionalni zakon suprotan nacionalnom ustavu te se stoga u usporednom postupku već obratio ustavnom sudu koji je prema nacionalnom pravu jedini ovlašten odlučivati o protivnosti zakona ustavu, ali o čemu još nije donesena odluka?

Ako se na prvo pitanje odgovori potvrdno [...]:

2. Protive li se Direktiva 2008/11/EZ i Direktiva 2003/96/EZ – donesene zbog usklađivanja trošarina te koje se odnose na energente i električnu energiju u okviru Europske unije – uvođenju nacionalnog poreza koji se naplaćuje na nuklearna goriva koja se upotrebljavaju za industrijsku proizvodnju električne energije? Je li pritom važno da se nacionalni porez kroz cijenu električne energije može prenijeti na potrošača i što se u tom slučaju smatra pod „prenošenjem“?
3. Može li poduzeće osporiti porez koji država članica s ciljem ostvarivanja prihoda obračunava na upotrebu nuklearnoga goriva za industrijsku proizvodnju električne energije, ističući prigovor da oporezivanje predstavlja potporu suprotnu pravu Unije u smislu članka 107. UFEU-a? Ako se na prethodno pitanje mora odgovoriti potvrdno, predstavlja li KernbrStG – koji s ciljem ostvarivanja prihoda podvrgava oporezivanju samo poduzeća koja industrijski proizvode električnu energiju koristeći nuklearna goriva – državnu potporu u smislu članka 107. UFEU-a? Koje su okolnosti relevantne pri ispitivanju nalaze li se poduzeća koja nisu podvrgnuta sličnom porezu u usporedivom stvarnom i pravnom položaju?
4. Je li naplaćivanje njemačkog poreza na nuklearna goriva suprotno odredbama UEZAE-a?“

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 29 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 267. UFEU-a tumačiti na način da nacionalni sud koji dvoji o sukladnosti nacionalnog zakonodavstva kako s pravom Unije tako i s Ustavom dotične države članice gubi pravo, ili je, ovisno o slučaju, oslobođen obveze podnošenja Sudu pitanja koja se odnose na tumačenje ili valjanost prava Unije, zbog činjenice da se pred nacionalnim sudom nadležnim za provođenje incidentalnog postupka kontrole ustavnosti vodi takav postupak glede tog zakonodavstva.
- 30 Treba podsjetiti da članak 267. UFEU-a dodjeljuje Sudu nadležnost odlučivanja o prethodnim pitanjima koja se tiču kako tumačenja Ugovora i akata institucija, tijela, ureda ili agencija Unije tako i valjanosti navedenih akata. U svojem drugom stavku taj članak određuje da nacionalni sud može uputiti Sudu takva pitanja ako smatra da je odluka o njima potrebna da bi mogao donijeti presudu, a u svojem trećem stavku da je to dužan učiniti ako protiv njegovih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka.
- 31 Kao prvo, iz članka 267. UFEU-a proizlazi da, čak i ako ovisno o okolnostima može biti korisno da u trenutku obraćanja Sudu činjenice postupka budu utvrđene i da problemi koji su u cijelosti u domeni nacionalnog prava budu razriješeni (vidjeti presude Irish Creamery Milk Suppliers Association i dr., 36/80 i 71/80, EU:C:1981:62, t. 6.; Meilicke, C-83/91, EU:C:1992:332, t. 26. te JämO, C-236/98, EU:C:2000:173, t. 31.), nacionalni sudovi imaju najšire diskrecijsko pravo uputiti zahtjev Sudu ako smatraju da su se u predmetu u tijeku pred njima pojavila pitanja koja se odnose na tumačenje odredaba prava Unije ili ocjenu njihove valjanosti, u pogledu kojih moraju odlučiti (vidjeti osobito presude Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, t. 44.; Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, t. 88.; Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 41. te A, C-112/13, EU:C:2014:2195, t. 35.).

- 32 Kao drugo, Sud je već presudio da nacionalni sudac koji u okviru svoje nadležnosti mora primijeniti odredbe prava Unije ima dužnost osigurati puni učinak tih pravnih pravila izuzimajući po potrebi od primjene, na temelju samostalne ovlasti, svaku suprotnu odredbu nacionalnog prava, čak ako je ona donesena i kasnije, bez potrebe da zatraži ili čeka prethodno stavljanje izvan snage te odredbe kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen ustavom (vidjeti osobito presude Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, t. 21. i 24.; Filipiak, C-314/08, EU:C:2009:719, t. 81.; Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, t. 45. te A, C-112/13, EU:C:2014:2195, t. 36.).
- 33 Naime, svaka odredba nacionalnog pravnog poretka i svaka zakonodavna, administrativna ili sudska praksa koja bi umanjivala učinkovitost prava Unije time što uskraćuje sucu nadležnom za primjenu tog prava ovlast da već u samom trenutku te primjene učini sve što je nužno da ostavi po strani nacionalne zakonodavne odredbe koje bi mogle spriječiti puni učinak pravnih pravila Unije, bila bi nespojiva sa zahtjevima koji čine samu bit prava Unije (vidjeti presude Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, t. 22.; Factortame i dr., C-213/89, EU:C:1990:257, t. 20. te, u tom smislu, Križan i dr., C-416/10, EU:C:2013:8, t. 70.). Takav bi bio slučaj kad bi, u situaciji u kojoj postoji sukob između prava Unije i nacionalnog zakona, rješenje takvog sukoba bilo rezervirano za tijelo s vlastitom diskrecijom odlučivanja, različito od suda koji je pozvan primijeniti pravo Unije, čak i ako bi prepreka punoj učinkovitosti tog prava bila samo privremene naravi (vidjeti presudu A, C-112/13, EU:C:2014:2195, t. 37. i navedenu sudsku praksu).
- 34 Kao treće, Sud je odlučio da nacionalni sud koji, u predmetu koji se odnosi na pravo Unije, smatra da je odredba nacionalnog prava ne samo protivna pravu Unije nego i neustavna, ne gubi pravo ili se ne oslobađa obveze, predviđene u članku 267. UFEU-a, da Sudu uputi pitanja glede tumačenja ili valjanosti prava Unije zbog činjenice da je utvrđenje neustavnosti pravila nacionalnog prava podložno obveznom postupku pred ustavnim sudom. Naime, djelotvornost prava Unije bila bi u opasnosti ako bi postojanje obveznog postupka pred ustavnim sudom moglo spriječiti nacionalnog suca, koji odlučuje u predmetu koji se odnosi na pravo Unije, u ostvarivanju prava koje mu daje članak 267. UFEU-a da Sudu uputi pitanja o tumačenju ili o valjanosti prava Unije kako bi mogao odlučiti je li odredba nacionalnog prava u skladu s njim (presude Mecanarte, C-348/89, EU:C:1991:278, t. 39., 45. i 46.; Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 45. te A, C-112/13, EU:C:2014:2195, t. 38.).
- 35 Sud je iz svih navedenih razmatranja izveo zaključak da funkcioniranje sustava suradnje između Suda i nacionalnih sudova uspostavljenog člankom 267. UFEU-a i načelo nadređenosti prava Unije zahtijevaju da nacionalni sudac bude slobodan u kojoj god fazi postupka to smatra primjerenim, čak i na kraju incidentalnog postupka za ocjenu ustavnosti, uputiti Sudu bilo koje prethodno pitanje koje smatra potrebnim (presuda A, C-112/13, EU:C:2014:2195, t. 39.).
- 36 Međutim, zbog razloga navedenih u točkama 31. do 35. ove presude, učinkovitost prava Unije bila bi ugrožena te bi korisni učinak članka 267. bio umanjen ako bi sudac zbog postojanja incidentalnog postupka kontrole ustavnosti bio spriječen uputiti Sudu prethodna pitanja i izravno primijeniti pravo Zajednice u skladu s odlukom ili sudskom praksom Suda (vidjeti u tom smislu presudu Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, t. 20.).
- 37 Što se tiče okolnosti prema kojoj članak 100. stavak 1. prva rečenica Temeljnog zakona Savezne Republike Njemačke za sud koji smatra da je neki zakon protuustavan – osim obveze da pitanje sukladnosti tog zakona Temeljnog zakonu podnese na odlučivanje Bundesverfassungsgerichtu – predviđa i obvezu prekidanja postupka, valja podsjetiti da postojanje nekog nacionalnog procesnog pravila ne može dovesti u pitanje pravo nacionalnih sudova da upute Sudu zahtjev za prethodnu odluku kada imaju dvojbe, kao što je to slučaj u glavnom postupku, o tumačenju prava Unije (presuda Križan i dr., C-416/10, EU:C:2013:8, t. 67. i navedena sudska praksa).
- 38 Naposljetku, što se tiče učinka postupka pokrenutog pred Bundesverfassungsgerichtom na relevantnost tumačenja prava Unije u kontekstu rješavanja glavnog postupka, treba istaknuti da – u mjeri u kojoj se glavni postupak i prethodna pitanja odnose, neovisno o pitanju ustavnosti odredaba o kojima je riječ u

glavnom postupku, na sukladnost nacionalnog propisa kojim se predviđa ubiranje poreza na nuklearno gorivo pravu Unije – nije posve očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, da je problem hipotetski ili da Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na postavljena pitanja (u tom smislu vidjeti presudu Filipiak, C-314/08, EU:C:2009:719, t. 43. i 45.).

- 39 Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje treba odgovoriti tako da članak 267. UFEU-a treba tumačiti na način da nacionalni sud koji dvoji o sukladnosti nacionalnog zakonodavstva kako s pravom Unije tako i s ustavom dotične države članice ne gubi pravo, niti je ovisno o slučaju, oslobođen obveze podnošenja Sudu pitanja koja se odnose na tumačenje ili valjanost prava Unije, zbog činjenice da se pred nacionalnim sudom nadležnim za provođenje incidentalnog postupka kontrole ustavnosti vodi takav postupak glede tog zakonodavstva.

Drugo pitanje

- 40 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li, s jedne strane, članak 14. stavak 1. točku (a) Direktive 2003/96 i, s druge strane, članak 1. stavke 1. i 2. Direktive 2008/118 tumačiti na način da se protive nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.
- 41 Naime, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da Finanzgericht Hamburg ponajprije dvoji o tome treba li se na nuklearno gorivo primijeniti oslobođenje iz članka 14. stavka 1. točke (a) Direktive 2003/96. Sud koji je uputio zahtjev također pita ne bi li trebalo – čak i ako se na takvo gorivo ne bi primjenjivalo navedeno oslobođenje – ono na njega ipak primijeniti po analogiji.
- 42 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev želi znati predstavlja li porez uveden KernbrStG-om trošarinu koja neizravno pogađa potrošnju električne energije, sukladno Direktivi 2003/96, u smislu članka 1. stavka 1. Direktive 2008/118, ili predstavlja drugi neizravni porez na navedeni proizvod, u smislu članka 1. stavka 2. navedene direktive, kao i to je li navedeni porez – ako potpada pod neku od navedenih odredaba – sukladan odredbama Direktive 2003/96 odnosno Direktive 2008/118. Finanzgericht Hamburg osobito dvoji o pitanju ima li činjenica da teret nekog poreza podnose ili ne podnose osobe različite od obveznika odlučno značenje za kvalifikaciju tog poreza prema članku 1. Direktive 2008/118 te traži li se u tu svrhu poveznica proporcionalnosti između korištenoga nuklearnoga goriva i količine proizvedene električne energije.

Direktiva 2003/96

- 43 Bez utjecaja na pitanje primjenjuju li se akti sekundarnog prava usvojeni na temelju članka 93. UEZ-a (koji je postao članak 113. UFEU-a), kao što je Direktiva 2003/96, na nuklearno gorivo, koje potpada pod odredbe UEZAE-a o zajedničkom nuklearnom tržištu, treba utvrditi da to gorivo u svakom slučaju ne potpada pod oslobođenje predviđeno člankom 14. stavkom 1. točkom (a) navedene direktive.
- 44 Naime, prema članku 1. Direktive 2003/96 države su članice obvezne uvesti poreze na energente i električnu energiju u skladu s tom direktivom, dok je njezin cilj, kako proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 2. i 3., utvrđivanje najnižih stopa oporezivanja na razini Unije za većinu energenata.
- 45 U članku 14. navedene direktive taksativno se nabrajaju obvezna oslobođenja kojih se moraju pridržavati države članice u okviru oporezivanja energenata i električne energije (u tom smislu vidjeti presudu Fendt Italiana, C-145/06 i C-146/06, EU:C:2007:411, t. 36.).

- 46 Usto, članak 14. stavak 1. točka (a) Direktive 2003/96, time što obvezuje države članice da prema njoj ne oporezuju „energente i električnu energiju, koji se koriste za proizvodnju električne energije te električnu energiju koja se koristi za održavanje sposobnosti proizvodnje električne energije“, jasno određuje energente na koje se oslobođenje primjenjuje (u tom smislu vidjeti presudu Flughafen Köln/Bonn, C-226/07, EU:C:2008:429, t. 29.).
- 47 U tom pogledu treba utvrditi da članak 2. stavak 1. Direktive 2003/96 definira u njoj upotrijebljen pojam „energenata“ taksativno navodeći popis proizvoda koji potpadaju pod taj pojam, referirajući se pritom na oznake kombinirane nomenklature.
- 48 Međutim, treba istaknuti da nuklearno gorivo na koje se odnosi KernbrStG ne predstavlja – s obzirom na to da se ne nalazi na tom popisu – „energent“ u smislu Direktive 2003/96 te stoga ne podliježe oslobođenju iz članka 14. stavka 1. točke (a) te direktive.
- 49 Stoga nije potrebno utvrditi spada li taj proizvod u područje primjene Direktive 2003/96 ili je iz njega isključen temeljem odredbi njezinog članka 2. stavaka 3. i 4.
- 50 KLE navodi da na nuklearno gorivo ipak treba po analogiji primijeniti oslobođenje iz članka 14. stavka 1. točke (a) Direktive 2003/96, zbog toga što je predmet te direktive uspostavljanje načela jedinstvenog oporezivanja električne energije, koje se protivi istodobnom ubiranju poreza na tu energiju i poreza na izvore njezine proizvodnje. Usto, izostavljanje navedenoga goriva s popisa energenata u smislu navedene direktive proizlazi iz nenamjerne pravne praznine koju je stvorio zakonodavac Europske unije, s obzirom na to da on nije mogao pretpostaviti da će države članice usvojiti mjeru kakva je KernbrStG, koja je – time što uspostavlja porez isključivo na jedan postupak proizvodnje električne energije koji ne proizvodi emisije CO₂ – suprotna politici Unije u pogledu smanjenja navedenih emisija kao i uvodnim izjavama 6. i 7. navedene direktive.
- 51 U tom pogledu treba utvrditi da argumenti koje navodi KLE ne omogućuju da se zaključi o postojanju načela koje bi se protivilo istodobnom ubiranju poreza na potrošnju električne energije i poreza na izvore proizvodnje te energije. Naime, iz strane 5. obrazloženja Prijedloga direktive Vijeća o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata (SL 1997., C 139, str. 14.), na koju se poziva KLE, proizlazi najviše to da „postoje dva načina da se električna energija uključi u područje poreznih odredaba: oporezivanjem goriva koja se koriste za proizvodnju električne energije (oporezivanje *inputa*) ili oporezivanjem same električne energije (oporezivanje *outputa*).“ Iz tog prijedloga ne proizlazi da se ta dva načina načelno međusobno isključuju, dok je i Europska komisija priznala njihovu komplementarnost pridržavajući u navedenom prijedlogu mogućnost za države članice da „dodaju [oporezivanju *outputa*] dodatni porez na *input* (koji nije usklađen) kada je riječ o gorivima koja su s gledišta zaštite okoliša nepoželjna“. Nadalje, ni iz tog teksta ne proizlazi da je Komisija željela predložiti stvaranje obveze za države članice da oslobode od oporezivanja proizvode koji ne potpadaju pod usklađeni sustav oporezivanja.
- 52 Nadalje, eventualna nesukladnost nacionalnog zakonodavstva s politikom Unije u pogledu smanjenja emisija CO₂ ne bi mogla opravdati tumačenje odredaba članka 2. stavka 1. i članka 14. stavka 1. točke (a) Direktive 2003/96 – uz opasnost da im se radikalno izmijeni opseg, a protivno jasnoj namjeri zakonodavca Unije – na način da se primjenjuju na proizvode različite od energenata i električne energije u smislu te direktive.
- 53 Iz razmatranja navedenih u točkama 51. i 52. ove presude proizlazi da se oslobođenje iz članka 14. stavka 1. točke (a) Direktive 2003/96 ne može po analogiji primijeniti na nuklearno gorivo na koje se odnosi KernbrStG.
- 54 Stoga članak 14. stavak 1. točku (a) Direktive 2003/96 treba tumačiti na način da se ne protivi nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva za industrijsku proizvodnju električne energije.

Direktiva 2008/118

- 55 Što se tiče pitanja predstavlja li porez uveden KernbrStG-om „trošarinu“ na električnu energiju u smislu članka 1. stavka 1. Direktive 2008/118 ili „drugi neizravni porez“ na taj proizvod u smislu članka 1. stavka 2. navedene direktive, treba utvrditi da se u njoj ti pojmovi ne definiraju.
- 56 Međutim, iz uvodne izjave 9. Direktive 2008/118 proizlazi da je trošarina porez na potrošnju, odnosno neizravni porez. Nadalje, iz teksta članka 1. stavka 1. navedene direktive proizlazi da se ta odredba odnosi na trošarine, koje se ubiru neposredno ili posredno na potrošnju, osobito energenata i električne energije obuhvaćenih Direktivom 2003/96.
- 57 U tom pogledu valja utvrditi da članak 4. Direktive 2003/96, koji državama članicama nameće obvezu poštovanja određenih minimalnih razina oporezivanja energenata i električne energije – kako su istaknule njemačka vlada i Komisija – za taj specifični slučaj daje indicije u pogledu prirode poreza obuhvaćenih člankom 1. stavkom 1. Direktive 2008/118. Naime, članak 4. stavak 2. navedene direktive definira „razinu oporezivanja“ koju države članice primjenjuju na predmetne proizvode kao „ukupno opterećenje u vezi sa svim neizravnim porezima (osim PDV-a) koji se izračunavaju izravno ili neizravno po količini energenta ili električne energije u trenutku puštanja u slobodnu potrošnju“.
- 58 Što se tiče pojma „drugih neizravnih poreza“ u smislu članka 1. stavka 2. Direktive 2008/118, treba istaknuti da ta odredba, koja za cilj ima uvažavanje različitosti poreznih tradicija država članica u tom području kao i čestog pribjegavanja neizravnom oporezivanju radi ostvarivanja neproračunskih politika, omogućuje državama članicama da osim minimalne trošarine utvrde i druge neizravne poreze koji imaju specifične svrhe (vidjeti analogno presudu Komisija/Francuska, C-434/97, EU:C:2000:98, t. 18. i 19.).
- 59 Iz navedenoga slijedi da se pojam „drugi neizravni porezi“ u smislu članka 1. stavka 2. Direktive 2008/118 odnosi na neizravne poreze koji se ubiru na potrošnju proizvoda nabrojanih u njezinu članku 1. stavku 1., a koji su različiti od „trošarina“ u smislu posljednje navedene odredbe te koji se ubiru u specifične svrhe.
- 60 Stoga, kako bi se utvrdilo može li porez ustanovljen KernbrStG-om potpadati pod članak 1. stavak 1. Direktive 2008/118 ili pod njezin članak 1. stavak 2., ponajprije treba provjeriti predstavlja li taj porez neizravni porez koji se neposredno ili posredno ubire na potrošnju električne energije obuhvaćenu Direktivom 2003/96.
- 61 U tom je pogledu Sud već presudio, glede određenih goriva obuhvaćenih Direktivom Vijeća 92/82/EEZ od 19. listopada 1992. o usklađivanju stopa trošarina na mineralna ulja (SL L 316, str. 19.), koju je zamijenila Direktiva 2003/96, da se treba smatrati da se nacionalni porez usmjeren na zaštitu okoline, a koji pogađa zračni prijevoz i izračunat je na temelju podataka koji se odnose na potrošnju goriva i emisije ugljikovodika i dušikova monoksida tijekom prosječnog zračnog putovanja s vrstom korištenog zrakoplova, ubire na potrošnju navedenih goriva s obzirom na to da postoji izravna i neraskidiva veza između potrošnje goriva i zagađivača emitiranih prilikom te potrošnje (vidjeti u tom smislu presudu Braathens, C-346/97, EU:C:1999:291, t. 22. i 23.).
- 62 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi, s jedne strane, da se porez uveden KernbrStG-om duguje kada se gorivni elementi ili gorivne šipke prvi put koriste u nuklearnom reaktoru i kada dođe do samoodržavajuće lančane reakcije s ciljem industrijske proizvodnje električne energije te, s druge strane, da se taj porez izračunava na osnovi količine upotrijebljenoga nuklearnoga goriva, pri čemu je predviđena zajednička stopa za sve vrste takvoga goriva.
- 63 U tom pogledu treba istaknuti da, prema podacima koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev, količina električne energije koja se proizvodi u reaktoru nuklearne elektrane nije izravno uvjetovana količinom upotrijebljenoga nuklearnoga goriva, već može varirati ovisno o prirodi i svojstvima korištenoga goriva

kao i o razini prinosa dotičnog reaktora. Osim toga, kako je istaknula Komisija, porez uveden KernbrStG-om bi se mogao naplatiti i zbog samog pokretanja samoodržavajuće lančane reakcije a da se nužno nije proizvela nikakva količina električne energije te shodno tomu da se nije ni potrošila.

- 64 Nadalje, za razliku od poreza o kojem je bila riječ u predmetu Braathens (C-346/97, EU:C:1999:291), koji se izravno naplaćivao od određenih zračnih prijevoznika, porez uveden KernbrStG-om se ne naplaćuje izravno od potrošača proizvoda opterećenog trošarinom, već od proizvođača električne energije. Točno je da bi gospodarski učinak tog poreza u načelu mogao biti – kako je istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 61. svojeg mišljenja – neizravno u cijelosti prevaljen na krajnjeg potrošača ako bi proizvođač njegov iznos uključio u cijenu svake količine proizvoda puštenog u potrošnju, tako da bi taj porez bio neutralan za navedenog proizvođača. Međutim, iz analize tog problema koju je proveo sud koji je uputio zahtjev proizlazi da se porez uveden KernbrStG-om ne može u cijelosti prevaliti na krajnjeg potrošača električne energije osobito zbog specifičnoga karaktera tog proizvoda, koji ne omogućuje da se utvrdi točno podrijetlo neke njegove količine, kao i zbog mehanizma formiranja cijena električne energije koji je na snazi u Njemačkoj, a koji karakterizira činjenica da je navedena cijena u osnovi jedinstvena cijena koja proizlazi iz pregovora na burzi električne energije.
- 65 Imajući ta razmatranja u vidu, ne proizlazi da između korištenja nuklearnoga goriva i potrošnje električne energije proizvedene u reaktoru nuklearne elektrane postoji izravna i neraskidiva veza u smislu presude Braathens (C-346/97, EU:C:1999:291). Za taj se porez ne može smatrati niti da je izravno ili neizravno izračunat na osnovi količine električne energije u trenutku njegove potrošnje, u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 2003/96.
- 66 Stoga porez uveden KernbrStG-om, koji se ni neposredno ni posredno ne ubire na potrošnju električne energije obuhvaćenu Direktivom 2003/96 ni na potrošnju bilo kojeg drugog proizvoda koji podliježe plaćanju trošarine ne može potpadati pod članak 1. stavak 1. Direktive 2008/118 ili pod njezin članak 1. stavak 2.
- 67 Iz navedenoga slijedi da se te odredbe ne protive nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.
- 68 Imajući sve prethodno izneseno u vidu, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 14. stavak 1. točku (a) Direktive 2003/96 i članak 1. stavke 1. i 2. Direktive 2008/118 treba tumačiti na način da se ne protive nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.

Treće pitanje

- 69 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 107. UFEU-a tumačiti na način da se protivi nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, kojim se predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije i, u slučaju da je odgovor potvrđan, treba li tu odredbu tumačiti na način da obveznici takvog poreza mogu osporiti njegovu naplatu zato što on predstavlja državnu potporu zabranjenu tim člankom.
- 70 Članak 107. stavak 1. UFEU-a odnosi se na „potpore koje dodijeli država članica ili koje se dodjeljuju putem državnih sredstava u bilo kojem obliku“.
- 71 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, pojam potpore je širi od pojma subvencije, s obzirom na to da obuhvaća ne samo pozitivne činidbe, kao što su same subvencije, već i državne intervencije koje u različitim oblicima smanjuju troškove koji uobičajeno opterećuju proračun poduzetnika i koje su time, iako nisu subvencije u strogom značenju riječi, iste naravi i imaju identične učinke (vidjeti presude

Adria-Wien Pipeline i Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, EU:C:2001:598, t. 38.; Paint Graphos i dr., C-78/08 do C-80/08, EU:C:2011:550, t. 45. te Komisija i Španjolska/Government of Gibraltar i Ujedinjena Kraljevina, C-106/09 P i C-107/09 P, EU:C:2011:732, t. 71.).

- 72 Iz toga proizlazi da mjera kojom tijela javne vlasti određenim poduzetnicima dodjeljuju povoljniji porezni tretman, koji, iako ne uključuje prijenos državnih sredstava, stavlja korisnike u povoljniji financijski položaj od ostalih poreznih obveznika, predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a (presude Banco Exterior de España, C-387/92, EU:C:1994:100, t. 14. i Paint Graphos i dr., C-78/08 do C-80/08, EU:C:2011:550, t. 46. te navedena sudska praksa).
- 73 Člankom 107. stavkom 1. UFEU-a zabranjuju se potpore „stavljanjem određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe u povoljniji položaj“, odnosno selektivne potpore.
- 74 Što se tiče ocjene uvjeta selektivnosti, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da članak 107. stavak 1. UFEU-a zahtijeva da se utvrdi je li neka nacionalna mjera, u okviru određenog pravnog sustava, takve naravi da određene poduzetnike ili proizvodnju određene robe stavlja u povoljniji položaj, u usporedbi s drugima koji se nalaze, glede cilja koji se želi postići tom mjerom, u usporedivom činjeničnom i pravnom položaju (presude Adria-Wien Pipeline i Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, EU:C:2001:598, t. 41.; British Aggregates/Komisija, C-487/06 P, EU:C:2008:757, t. 82. te Komisija i Španjolska/Government of Gibraltar i Ujedinjena Kraljevina, C-106/09 P i C-107/09 P, EU:C:2011:732, t. 75.).
- 75 Nadalje, treba podsjetiti da članak 107. stavak 1. UFEU-a ne uspostavlja razliku između uzroka i ciljeva državnih intervencija, već potonje definira kroz funkciju njihovih učinaka, dakle neovisno o primijenjenim tehnikama (presude British Aggregates/Komisija, C-487/06 P, EU:C:2008:757, t. 85. i 89., Komisija i Španjolska/Government of Gibraltar i Ujedinjena Kraljevina, C-106/09 P i C-107/09 P, EU:C:2011:732, t. 87.).
- 76 U tom pogledu KLE u biti ističe da je KernbrStG dio sustava oporezivanja izvora energije korištenih za proizvodnju električne energije ili barem dio sustava oporezivanja izvora energije korištenih za proizvodnju električne energije koji ne doprinose emisijama CO₂. Učinak KernbrStG-a jest da se oporezivanju ne podvrgavaju izvori energije korištene za proizvodnju električne energije različite od nuklearnoga goriva.
- 77 Međutim, pod uvjetom provjere suda koji je uputio zahtjev, iz elemenata kojima raspolaže Sud ne proizlazi da bi bilo moguće – neovisno o činjenici da energetska sektor u Njemačkoj, prema informacijama koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev, na poreznom planu karakterizira velik broj propisa kao i preklapanje državnih mjera – u pogledu učinaka tih propisa i mjera prepoznati porezni sustav koji bi za cilj imao podvrgavanje oporezivanju izvora energije korištenih za proizvodnju električne energije ili pak izvora energije korištenih za proizvodnju električne energije koji ne doprinose emisijama CO₂.
- 78 Naprotiv, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da – sukladno obrazloženju prijedloga zakona koji je doveo do usvajanja KernbrStG-a – taj zakon uvodi za određeno razdoblje, naime od 1. siječnja 2011. do 31. prosinca 2016., porez na korištenje nuklearnoga goriva za industrijsku proizvodnju električne energije, s ciljem prikupljanja poreznih prihoda koji bi osobito, a primjenom načela zagađivač-platiša, u kontekstu fiskalne konsolidacije, trebali doprinijeti smanjenju troška saveznog proračuna u vezi s nužnom sanacijom rudnika Asse II, u kojem je uskladišten radioaktivni otpad koji potječe od korištenja nuklearnoga goriva.

- 79 Međutim, valja utvrditi da sustav uspostavljen KernbrStG-om ne utječe na proizvodnju električne energije različitu od proizvodnje koja koristi nuklearno gorivo te da se ona u svakom slučaju – glede cilja koji se želi postići tim sustavom – ne nalazi u usporedivom činjeničnom i pravnom položaju s proizvodnjom električne energije koja koristi nuklearno gorivo s obzirom na to da jedino potonja takvim korištenjem uzrokuje nastanak radioaktivnog otpada.
- 80 Iz toga slijedi da KernbrStG ne predstavlja selektivnu mjeru u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a te stoga ne predstavlja državnu potporu zabranjenu tom odredbom.
- 81 U tim okolnostima nije potrebno odgovoriti na drugi dio trećeg pitanja.
- 82 Stoga na treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 107. UFEU-a treba tumačiti na način da se ne protivi nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, kojim se predviđa opozivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.

Četvrto pitanje

- 83 Iz podataka koje je dostavio sud koji je uputio zahtjev proizlazi da on svojim četvrtim pitanjem u biti pita treba li članak 93. stavak 1. AE-a, članak 191. AE-a u vezi s člankom 3. stavkom 1. Protokola kao i članak 192. stavak 2. AE-a u vezi s člankom 1. stavkom 2. i člankom 2. točkom (d) AE-a tumačiti na način da se protive nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa opozivanje korištenja nuklearnoga goriva.
- 84 Kada je riječ o članku 93. stavku 1. AE-a, valja istaknuti da se tom odredbom državama članicama nameće obveza da među sobom ukinu sve uvozne i izvozne carine ili davanja s istovrsnim učinkom kao i sva količinska ograničenja na uvoz i izvoz u pogledu svih roba i proizvoda koji potpadaju pod odredbe UEZAE-a o zajedničkom nuklearnom tržištu.
- 85 Stoga valja provjeriti predstavlja li porez uspostavljen KernbrStG-om – koji nije carina ili količinsko ograničenje uvoza ili izvoza – porez s istovrsnim učinkom kao i carina, u smislu navedene odredbe.
- 86 U tom pogledu, članak 93. AE-a, zajedno s ostalim odredbama iz glave II. poglavlja 9. UEZAE-a, predstavlja primjenu – na visokospecijalizirano područje – pravnih koncepata koji prožimaju strukturu općeg zajedničkog tržišta (vidjeti u tom smislu odluku 1/78, EU:C:1978:202, t. 15.).
- 87 Kada je riječ o kvalifikaciji nacionalnog poreza davanjem koje ima učinak istovrstan carinama, valja podsjetiti da opravdanje zabrane carina i svih davanja koja imaju istovrstan učinak počiva na činjenici da su novčane naknade koje se primjenjuju zbog prelaska granice, makar i minimalne, prepreka kretanju robe, a što dodatno otežavaju iz toga proizišle administrativne formalnosti (vidjeti analogno presudu Orgacom, C-254/13, EU:C:2014:2251, t. 22. i navedenu sudsku praksu).
- 88 Svaka novčana naknada, makar i minimalna, bez obzira na naziv ili način primjene, kojom se jednostrano opterećuje roba zato što je prešla granicu, ako nije riječ o carini u strogom značenju te riječi, predstavlja davanje s istovrsnim učinkom (u tom smislu vidjeti presude Stadtgemeinde Frohnleiten i Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, t. 27. kao i Orgacom, C-254/13, EU:C:2014:2251, t. 23.).
- 89 U tom pogledu valja istaknuti da se temeljno obilježje davanja s istovrsnim učinkom sastoji u tome da ono opterećuje isključivo proizvod koji prelazi granicu, a ne i slični nacionalni proizvod (u tom smislu vidjeti presude Komisija/Francuska, 90/79, EU:C:1981:27, t. 12. i 13. te Orgacom, C-254/13, EU:C:2014:2251, t. 28.).

- 90 Sud je međutim priznao da davanje koje opterećuje proizvod uvezen iz druge države članice, iako ne postoji identičan ili sličan nacionalni proizvod, ne predstavlja davanje s istovrsnim učinkom ako potpada pod opći sustav internih davanja koji sistematski obuhvaća kategorije proizvoda prema objektivnim kriterijima koji se primjenjuju neovisno o podrijetlu proizvoda (u tom smislu vidjeti presude Komisija/Francuska, 90/79, EU:C:1981:27, t. 14. te presudu CRT France International, C-109/98, EU:C:1999:199, t. 13.).
- 91 Međutim, valja utvrditi da se porez uveden KernbrStG-om ne ubire zbog činjenice da nuklearno gorivo prelazi neku granicu, već, kako proizlazi iz članka 1. stavka 1. navedenog zakona, zbog njegova korištenja u svrhu industrijske proizvodnje električne energije, bez obzira na podrijetlo toga goriva. Isto tako, KernbrStG ne pravi takvu razliku niti kada je riječ o poreznoj stopi ili poreznom obvezniku.
- 92 Iz navedenoga slijedi da porez uveden KernbrStG-om ne predstavlja porez s istovrsnim učinkom kao carina, u smislu članka 93. stavka 1. AE-a.
- 93 U pogledu sudske prakse navedene u točki 90. ove presude, tvrdnja KLE-a prema kojoj se samo malena količina nuklearnoga goriva nabavlja u Njemačkoj ne dovodi to utvrđenje u pitanje.
- 94 Kada je riječ o članku 191. AE-a i članku 3. stavku 1. Protokola, treba istaknuti da iz zajedničke primjene tih odredaba proizlazi da su EZAE, njegova imovina, prihodi i ostala dobra oslobođeni svih izravnih poreza.
- 95 U tom pogledu valja istaknuti da KernbrStG uvodi porez na korištenje nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije, a ne izravni porez na navedeno gorivo.
- 96 Iako je – temeljem članka 86. AE-a – navedeno gorivo vlasništvo EZAE-a, činjenica jest i da – u skladu s člankom 87. AE-a – pravo korištenja i potrošnje toga goriva pripada državama članicama ili osobama ili poduzećima, ako su ovi na propisan način došli u njegov posjed.
- 97 Iz navedenoga slijedi da članak 191. AE-a, zajedno s člankom 3. stavkom 1. Protokola, treba tumačiti na način da se ne protivi nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva.
- 98 Osim toga, KLE je na raspravi u biti istaknuo da prema njemačkom poreznom pravu proizvodi na koje se plaća trošarina služe kao jamstvo plaćanja trošarine koja ih tereti. Stoga se EZAE kao vlasnika nuklearnoga goriva može smatrati jamcem plaćanja od strane poreznog obveznika poreza uvedenoga KernbrStG-om. Međutim, takav bi slučaj bio protivan članku 3. Protokola.
- 99 U tom pogledu treba utvrditi da se gore navedeni argument, koji se prvi put istaknuo i o kojem se prvi put raspravljalo pred Sudom, ne nalazi ni u zahtjevu za prethodnu odluku ni u pisanim očitovanjima koja su podnijele zainteresirane osobe. U tim uvjetima – a bez preciznijih i detaljnijih informacija – Sud smatra da iz spisa koji mu je podnesen dovoljno jasno ne proizlazi da taj element može biti relevantan za rješavanje glavnog postupka te, u skladu s time, da može biti koristan sudu koji je uputio zahtjev, koji je, s obzirom na to da ima odgovornost donošenja buduće sudske odluke, u najboljem položaju da ocijeni relevantnost pitanja koja je uputio Sudu u vezi s pojedinostima predmeta koji se pred njim vodi (vidjeti u tom smislu presudu Flughafen Köln/Bonn, C-226/07, EU:C:2008:429, t. 37. i 38.).
- 100 Naposljetku, što se tiče članka 192. stavka 2. AE-a, treba utvrditi da navedena odredba nalaže državama članicama da se suzdrže od svih mjera koje bi mogle ugroziti postizanje ciljeva UEZAE-a.

- 101 Sud koji je uputio zahtjev u biti pita ima li porez uveden KernbrStG-om za učinak ugrožavanje postizanja cilja UEZAE-a navedenog u članku 1. stavku 2. AE-a, a koji predstavlja stvaranje uvjeta potrebnih za brzo uspostavljanje i rast nuklearnih industrija, kao i ugrožavanje zadaće EZAE-a iz članka 2. točke (d) AE-a, osiguravanja da svi korisnici u Zajednici imaju redovitu i pravičnu opskrbu rudama i nuklearnim gorivima.
- 102 U tom pogledu treba istaknuti, s jedne strane, da zajednička primjena članka 192. stavka 2. i članka 1. stavka 2. AE-a ne dovodi do nametanja državama članicama obveze održavanja na istoj razini ili pak povećavanja razine korištenja nuklearnih goriva niti im zabranjuje oporezivanje toga korištenja, što bi dovelo do njegova poskupljivanja i stoga ga učinilo manje privlačnim.
- 103 S druge je strane primjena obveze iz članka 2. točke (d) AE-a predmet glave II. poglavlja 6. UEZAE-a, koje uključuje njegove članke 52. do 76., a kojim se uspostavlja zajednički sustav opskrbe rudama, sirovinama i posebnim fisibilnim materijalima (presuda ENU/Komisija, C-357/95 P, EU:C:1997:144, t. 2.).
- 104 Međutim, iz elemenata kojima raspolaže Sud ne proizlazi da porez uveden KernbrStG-om, koji – kako to ističe KLE – doista dovodi do poskupljivanja korištenja nuklearnoga goriva za industrijsku proizvodnju električne energije, predstavlja povredu obveza država članica iz navedenih odredaba ili da općenito povređuje načela tog sustava, a osobito načelo jednakog pristupa izvorima opskrbe iz članka 52. AE-a ili načela koja se odnose na određivanje cijena, navedena u člancima 67. i 69. AE-a. Naime, kako je istaknula Komisija, taj porez ne može utjecati na opskrbu operatora nuklearnih elektrana gorivom jer ne opterećuje stjecanje nuklearnoga goriva, već njegovo korištenje.
- 105 Iz navedenoga slijedi da taj porez ne može dovesti u opasnost ostvarenje zadaće EZAE-e osiguravanja da svi korisnici u Zajednici imaju redovitu i pravičnu opskrbu rudama i nuklearnim gorivima, navedene u članku 2. točki (d) AE-a.
- 106 Imajući sve prethodno izneseno u vidu, na četvrto pitanje treba odgovoriti tako da članak 93. stavak 1. AE-a, članak 191. AE-a u vezi s člankom 3. stavkom 1. Protokola kao i članak 192. stavak 2. AE-a u vezi s člankom 1. stavkom 2. i člankom 2. točkom (d) AE-a treba tumačiti na način da se ne protive nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.

Troškovi

- 107 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (treće vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 267. UFEU-a treba tumačiti na način da nacionalni sud koji dvoji o sukladnosti nacionalnog zakonodavstva kako s pravom Unije tako i s ustavom dotične države članice ne gubi pravo, niti je ovisno o slučaju, oslobođen obveze podnošenja Sudu pitanja koja se odnose na tumačenje ili valjanost prava Unije, zbog činjenice da se pred nacionalnim sudom nadležnim za provođenje incidentalnog postupka kontrole ustavnosti vodi takav postupak glede tog zakonodavstva.**
- 2. Članak 14. stavak 1. točku (a) Direktive Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije i članak 1. stavke 1. i 2. Direktive Vijeća 2008/118/EZ od 16. prosinca 2008. o općim aranžmanima za trošarine i o stavljanju izvan snage Direktive 92/12/EEZ treba tumačiti na**

način da se ne protive nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.

- 3. Članak 107. UFEU-a treba tumačiti na način da se ne protivi nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, kojim se predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.**
- 4. Članak 93. stavak 1. AE-a, članak 191. AE-a u vezi s člankom 3. stavkom 1. Protokola (br. 7) o povlasticama i imunitetima Europske unije, priloženom ugovorima o EU-u, FEU-u i EZAE-u, kao i članak 192. stavak 2. AE-a u vezi s člankom 1. stavkom 2. i člankom 2. točkom (d) AE-a treba tumačiti na način da se ne protive nacionalnom propisu kakav je onaj iz glavnog postupka, koji predviđa oporezivanje korištenja nuklearnoga goriva u svrhu industrijske proizvodnje električne energije.**

Potpisi